

fundamental law of the country. In this context the actualization of the protection not only of fundamental inalienable (natural) rights, but also social, economic and political rights of man and a citizen is emphasized.

Taking into consideration special meaning of this complex of rights, which are consolidated not only in national legislation, but in numerous international conventions and declarations (including General Declaration of Human rights from 1948), it is underlined that they should be also referred to basically determined, as they are necessary element of civil society and legal state. According to the authors Considering point of view of the authors of the article, examining the structure of the legal status gives grounds to add at least one more essential component as contextually specified as sociality (social status). Stipulates that characterized this open society (namely this should be civil society), which implemented all fundamental human rights, including and political. It is stipulated, that the characterization of the opening of the society (namely, society should be like that) where all fundamental human rights are implemented , including political. And the last, which are related to such categories as citizenship and citizen, also considered defining principles of legal status of man, physical person, due to the citizenship of Ukraine.

Key words: human rights, state, society, the Constitution of Ukraine, legal status, citizenship, civil society.

Стаття надійшла 9 лютого 2015 р.

УДК 340.132.6

Л. В. Мелех

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗАКОННОСТІ В ГАЛИЧИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.

Розглянуто законність у період становлення австрійської влади в Галичині другої половини XVIII – першої половини XIX ст. Акцентовано на змінах нормативно-правової бази та процесах реалізації правових норм під час так званих «йосифінських реформ» та перші кілька десятиліть постреформового періоду в сфері суспільно-політичного, суспільно-економічного та церковного життя галицьких земель імперії Габсбургів. Скасування станових та корпоративних привілеїв, встановлення чітких норм юридичної відповідальності стало передумовою до подальших процесів національного відродження у Галичині, яке активізувалося після «Весни народів» 1848 р.

Ключові слова: законність, абсолютизм, освічена монархія, Королівство Галичини і Володимирії, законодавчі акти, патент, кодекс.

Постановка проблеми. Історичний аспект розвитку права і правових норм є складною та цікавою проблемою. Саме формування і розвиток законності в її історичній ретроспективі є актуальним питанням історії права та державних інституцій різних історичних періодів вітчизняної і світової історії. Важливим аспектом цієї проблеми є розвиток правових норм під час перехідних етапів, коли під тиском зовнішньополітичних (рідше – внутрішньополітичних) обставин – воєн, дипломатичних міждержавних угод, масових повстань змінювалися політичні системи та владні інституції на тих чи інших територіях. Утвердження принципів громадянського суспільства, демократичної правової держави та інших європейських правових ідей потребує вивчення та врахування в доцільних межах історичного і національного, і міжнародного досвіду. Саме в українських землях у складі монархії австрійських Габсбургів від другої половини XVIII ст., після попередніх 9-ти століть дії персонального права (коли за вчинені протиправні дії людина несла відповідальність відповідно до власної станової, етнічно-конфесійної або статевої приналежності) і чотирьох століть панування необмеженої у своїх привілеях шляхетської олігархії, реалізовувалася політика освіченого абсолютизму австрійських монархів. Окрім Галичини, вперше мешканці й інших земель Австрійської імперії отримали змогу жити в умовах правової держави, яка гарантувала своїм громадянам не лише захист у всіх сферах життєдіяльності та їхніх природних прав, але й рівну відповідальність перед законом.

Перед сучасною Україною також постає проблема формування правової демократичної держави, де, окрім демократичних прав і свобод, існуватиме проблема дотримання законності. Це, своєю чергою, зумовлює актуальність і важливість обраної теми дослідження.

Стан дослідження. Теоретичною базою для проведення дослідження стали опубліковані актові матеріали, а також праці українських, польських і австрійських істориків та істориків права: І. Франка, І. Кревецького, К. Студинського, Я. Дашкевича, Ф. Стеблія, О. Купчинського, М. Герасименка, Г. Петришина, М. Мудрого, О. Аркуші, В. Кульчицького, І. Колодяжної, І. Настасяка, В. Никифорака, В. Лозинського, Л. Фінкеля, Т. Шнюр-Пепловського, О. Бальцера, В. Токаря, Б. Павловського, П. Стебельського, С. Гошовського, Т. Рутівського, М. Тіровіча, С. Крицінського, Т. Цегельського, Й. Хлебовчіка, Й. Крентоша, Е. Рітнера, Г. фон Цвідінек-Зюдєнхорста та інших.

У період існування у Галичині польської влади (1349–1772 рр.) органи державної та місцевої влади повною мірою не могли гарантувати дотримання законності. В польському королівстві (1569 р. Речі

Посполитій) існуючі норми державного права періодично змінювалися винятково на користь шляхти узаконеними збройними повстаннями останньої (рокошами) та конфедераціями (1460, 1603–1605, 1613–1614, 1661–1663, 1696, 1709, 1768–1770 рр.). Відсутність у людини шляхетського титулу ставила її у безправне становище перед будь-якими свавільними діями шляхти та магнатів. Шляхтич або магнат втрачав свій юридичний імунітет і привілейоване становище лише вчинивши кримінальний злочин – пограбування католицького храму.

Метою наукової розвідки є з'ясування сутності та змісту реформ, які проводилися австрійською владою в Галичині у другій половині XVIII – першій половині XIX ст. у сферах суспільно-політичного та суспільно-економічного життя провінції (коронного краю); характеристика позитивних і негативних наслідків упровадження нових правових норм у галицьких землях; розкриття юридичних особливостей австрійського законодавства епохи освіченого абсолютизму та доби так званої «реакції» 1790–1847 рр.; здійснення дослідження трансформації поняття «законність» на певній території в окреслений історичний період.

Виклад основних положень. Формування освіченої абсолютної монархії в державах Західної та Центральної Європи (Франція, Пруське королівство, Австрійська монархія Габсбургів) у XVIII ст. було важливим і прогресивним етапом розвитку європейської цивілізації. Невід'ємною складовою процесу формування держав такого типу були реформи в юридичній сфері, які здійснювалися для ліквідації норм звичаєвого та феодалного права.

У всіх австрійських володіннях Священної Римської імперії другої половини XVIII ст., зокрема і в Галичині та Буковині, реформи були важливим елементом політики освіченого абсолютизму. Однією з основних складових цієї політики було формування суспільства, цілком підпорядкованого інтересам світської монархічної держави, де монархові належала абсолютна влада. Австрійські монархи мали на меті скасувати привілейоване становище дворянства (магнатів і шляхти), духовенства і чернецтва, юридичну уніфікацію (без репресивних конфіскацій) матеріального та фінансового становища кліру, реформування духовної освіти для створення кадрів віротерпимого та конфесійно-толерантного духовенства нешляхетського походження, лояльного до державних інтересів. Австрійські цісарі з династії Габсбургів були єдиним джерелом права всіх територій монархії. Всі зміни в законодавстві держави могли відбуватися лише за їхньої безпосередньої ініціативи. Австрійська влада обмежила права магнатів і шляхти стосовно звільнення від оподаткування, призначивши до сплати податок за

володіння землею та повністю позбавивши феодалів права судити їхніх селян-кріпаків, вивівши останніх із статусу особистозалежних. Ідеологами реформ, окрім Йосифа II, від 1765 р. були: імперський канцлер Антон Венцель Кауніц (1753–1792), гофрат Франц Йозеф Гайнке (1726–1803) і бенедиктинський абат із Праги Франц Стефан Раутенштраух (1734–1785). Започаткувалися ці реформи ще за правління Марії-Терезії, коли її син Йосиф II був у статусі співправителя матері. Окрім періоду одноосібного правління Йосифа II (1780–1790), реформи продовжилися і в період правління рідного брата Йосифа II – Леопольда II (1790–1792), племінника Франца II (від 1804 р. – Франца I) (1792–1835) та його сина Фердинанда I (1835–1848).

Від 1772 р. до 1848 р. територія Галичини використовувалася як своєрідний полігон для впровадження нових законів та нормативних актів. Ще у 1768 р. в австрійських землях монархії Габсбургів Марією-Терезією ухвалюється кримінальний кодекс. Він складався з двох частин, де перша частина регулювала процесуальне, а друга – матеріальне право. Кримінальний процес передбачав застосування тортур для отримання зізнання, однак скасовувалася публічність страт, які були звичним явищем у повсякденному житті середньовічної та ранньомодерної Європи [1, с. 140–141]. В Галичині цей кодекс було запроваджено у 1774 р. У 1787 р. Йосиф II ухвалив новий кримінальний кодекс, особливістю якого було скасування смертної кари, що можна було застосовувати лише надзвичайним судам (трибуналам) тільки в умовах місцевостей, які перебували в стані облоги чи воєнного стану [2, с. 80].

Повільно, але незворотно, за ініціативи австрійської влади відбувався процес юридичного урівноправлення кліру всіх християнських конфесій. Зокрема, у 1774 р. Уніатська Церква отримала від австрійської влади нову офіційну назву – Греко-Католицька, яка використовується дотепер. Уже саме офіційне іменування Греко-Католицької Церкви символізувало рівноправність для державної влади існуючих католицьких обрядів. Оскільки греко-католицький клір не мав порівняно із римо-католицьким фахових навчальних закладів, у 1774 р. у Відні було відкрито Колегіум Святої Варвари («Барбареум»). Але в 1784 р. віденський колегіум було закрито, а більшість його студентів переведено до Львівської Генеральної семінарії із подальшим зарахуванням на навчання до Львівського університету, заснованого у 1784 р. [3, с. 105]. Цісарським патентом у 1777 р. усім землевласникам Галичини заборонялося призначення відробіткової панщини для греко-католицьких священиків і дяків [4, с. 30]. У 1783 р. за римо-католицьким зразком при львівському греко-католицькому архієпископі

було організовано крилос. За своїм юридичним статусом крилошани були рівноправними із каноніками римо-католицького катедрального капітулу. Остаточню католицький клір обох обрядів та віруючих було зрівняно у правах едиктом Леопольда II від 8 липня 1790 р. [5, s. 115]. Надання (офіційно – відновлення) 25 вересня 1808 р. Галицької митрополії стало вагомим підсумком попередньої церковно-політичної боротьби ієрархів Греко-Католицької Церкви за рівні права та належні привілеї серед інших представників католицького кліру. Те, що ця подія відбулася після попереднього відхилення спільного проекту римо-католицького єпископату Галичини про підпорядкування греко-католицького духовенства Львівському римо-католицькому архієпископу, за цілковитої підтримки тодішнього імператора Франца I і підтвердження її папською буллою «*In universalis Ecclesial Regimine*» («В управлінні Вселенської Церкви») є додатковим доказом незмінності політичного курсу австрійських монархів стосовно встановлення рівноправності духовенства різних конфесій.

Від 1784 р. політика уряду полягала у систематичному оподаткуванні багатого духовенства та монастирів і перетворенню їх на юридично і фінансово відповідальні установи перед урядом. Згідно з цісарським едиктом від 30 листопада 1784 р., кожен монастир (незалежно від конфесійної чи орденської приналежності), ставав окремою структурою, яка обирала керівника і набирала особовий склад, відповідно до кількості, визначеної урядовою комісією [6, s. 183]. Упродовж 1784 р. усе рухоме та нерухоме майно галицького римо-католицького духовенства в межах Речі Посполитої (в тодішніх кордонах) віддавалося у володіння тамтешнім землевласникам, натомість польські володіння в межах Галичини ставали власністю Релігійного фонду, який здійснював компенсаційні виплати на суму до 100.000 флоринів [7, s. 28]. Із 20 липня 1787 р. усі монастирі були зобов'язані віддавати залишки своїх доходів у державну скарбницю [7, s. 40]. Отже, надавши клірикам різних рангів чиновницький статус і фіксовану заробітну платню, держава повністю узалежнила духовенство. За вчинений кримінальний злочин представник кліру, незалежно від ієрархічного рангу, ніс відповідальність згідно зі світським судочинством і лише у питаннях порушення догматів чи обрядів був юридично відповідальним перед консисторіальним (єпископським) судом відповідної конфесії [8, s. 305]. Для позбавленої прав політичної еліти української громади Галичини церковна реформа австрійської влади мала не менш важливе значення, аніж скасування панщини у 1848 р. Саме рівноправний юридичний статус духовенства не лише унеможливив будь-які міжконфесійні конфлікти, але й сприяв у подальшому формуванню

української духовної, а згодом і світської інтелігенції, яка у ХХ ст. активно включилася у державотворчі процеси.

Сутністю змін у правовій системі на західноукраїнських землях після включення їх до Австрії була заміна застарілого польського феодального законодавства на австрійське. Особливістю цього процесу було те, що Галичина стала місцем апробації нового австрійського законодавства. Відтак, Цивільний кодекс 1811 р., введений у дію в Австрійській імперії з 1 січня 1812 р., спершу був запроваджений і впродовж 15 років удосконалювався на галицькій території. Його джерелами були так звані пандектне право (пристосоване до капіталістичних відносин римське право), Пруське земське уложення 1794 р. і місцеве право австрійських земель Крайни та Бургенланду. Кодекс мав 1502 параграфи і поділявся на вступ, у якому викладалися загальні положення про цивільний закон та три частини, що містили положення про особисті й майнові права, спільні постанови щодо особистих і майнових прав [9, т. 2, с. 42]. У кодексі визнавались рівність громадян перед законом, свобода договірних відносин, цивільний шлюб та ін. [9, т. 2, с. 44]. Оскільки він зберігав елементи феодального й канонічного права, із розвитком капіталістичних відносин його норми не відповідали новим історичним умовам. Однак, із певними змінами у формі новел (надзвичайних актів), цей кодекс продовжував діяти до розпаду імперії в 1918 р. і навіть до 1932 р., коли Галичина перебувала під владою Польщі. Цивільно-процесуальний кодекс набув чинності 1796 р. у Західній, а 1807 р. і в Східній Галичині під назвою Галицького цивільно-процесуального кодексу. Він регулював усі стадії цивільного процесу – від подання позовної заяви до виконання рішення суду. Процес характеризувався надзвичайною повільністю, тяганиною й дорожнечою суду, що стало підставою для роботи над його вдосконаленням. Хоча новий проект цивільно-процесуального кодексу (1825 р.) затверджено не було, окремі його положення, що регулювали питання компетенції судів, адвокатської діяльності, судочинства в безспірних справах тощо, було введено в дію.

Кримінальний кодекс (1803 р.) також наприкінці XVIII ст. попередньо був апробований на території Галичини. Він складався з двох частин (злочини й тяжкі поліційні провини), кожна з яких мала розділ кримінального матеріального права і розділ процесуального права. На старих засадах римського права було розроблено широку класифікацію покарань за злочини та «порушення громадського спокою». Переважним способом покарання стає ув'язнення, яке поділялося на: 1) суворе тюремне ув'язнення із заковуванням у ланцюги; 2) суворе ув'язнення з кайданами на ногах; 3) звичайне тюремне ув'язнення без

ланцюгів і кайданів [9, t. 3, s. 45]. За деякі злочини (умисне вбивство, грабіж, підпал, який спричинив смерть) встановлювалася смертна кара [9, t. 3, s. 46]. Проте імператор мав право своїм помилюванням замінювати смертні вирoki на позбавлення волі [9, t. 3, s. 47].

У 1788 р. цісар Йосиф II ініціював низку важливих законодавчих змін із метою ліквідувати принижене юридичне становище селянства Галичини та імперії загалом. Цісарським патентом від 1775 р. було запроваджено податок на землю, яким запроваджувалася плата за володіння землею для всіх власників, незалежно від їхньої станової приналежності [10, s. 24]. Згідно з новими податковими нормами 70% врожаю залишалося селянам, 18% забирав поміщик-землевласник, а 12% належало віддати державі [10, s. 28]. Патенти від 1781 і 1782 рр. заборонили шляхті вимагати від селян виконання панщини більшої ніж три дні на тиждень (або 156 днів на рік) [11, s. 50]. Цими ж документами селяни отримали право на вільне одруження, право передачі власного земельного наділу в спадщину, вільний перехід від панської власності шляхом особистого викупу, а також право скаржитися на свого пана до суду [11, с. 51]. Лише смерть Йосифа II у січні 1790 р. не дозволила реалізувати підготований проект про повну заміну відробіткової панщини грошовим чиншем (платнею).

У 1786 р. було скасовано Магдебурзьке право Львова та інших міст і містечок колишньої Речі Посполитої під австрійською юрисдикцією [12, с. 509]. Юридично міські громади колишніх королівських і приватних (які належали магнатам) міст позбавлялися права самоуправління і були підпорядковані державі. Проте скасування цього права відбувалося в умовах політики меркантилізму, яка від 70-х рр. XVIII ст. реалізовувалася на території всіх земель імперії. Згідно з цією політикою держава гарантувала всім своїм громадянам незалежно від етнічного походження чи конфесійного віросповідання свободу занять ремеслами та торгівлею [12, с. 510]. Порівняно із періодом до 1772 р. це було прогресивним заходом влади, адже раніше юридично повноправними суб'єктами підприємницької діяльності були лише представники міських цехових організацій, які за віросповіданням були римо-католиками.

Проте реалізація політики австрійської влади на місцях, зокрема в Галичині, не була позбавлена недоліків. Імператор Йосиф II, постійно створюючи нові закони для всіх сфер державного життя, майже не контролював їх виконання, прагнув пришвидшити проведення ініційованих ним реформ. Метою правителя було скоріше вивільнити державних службовців, задіяних у процесах реформ, для реалізації інших своїх нововведень, які іноді суперечили тим, які були оголошені

раніше. Загалом проведення реформ у Королівстві Галичини та Володимирії покладалося на прибулих з інших земель імперії (рідше – місцевих) губерніяльних чиновників різних рангів і єпископат. Зважаючи на можливості тогочасної поштової служби, можливості інформування чиновницького апарату про законодавчі нововведення були невеликими. До Львова з Відня цісарські розпорядження доходили лише за тиждень (приватна кореспонденція за 10 днів) [13, с. 32]. Після завершення антинаполеонівської кампанії 1815 р. і вступу Австрії до Священного Союзу, австрійська монархія, прагнучи не допустити на своїх землях революційних виступів, не скасовуючи законів Йосифа II про толерантність і юридичну рівноправність, починає політику стримування і противаг у взаєминах між народами імперії. Франц I здійснював внутрішню політику, за власними словами, так: «Я ставлю угорців в Італію, італійців в Угорщину. Кожний стереже свого сусіда. Вони не розуміють і ненавидять один одного. З їх неприязні народжується порядок, з їх ворожнечі – загальний мир» [14, с. 98]. Саме така тривала політика імператора стала одним із чинників, який спровокував революційні події 1848 р.

Висновки. З другої половини XVIII ст. на території Галичини вперше на державному рівні запроваджувалися правові норми, реалізація яких гарантувала населенню провінції права та свободи, незалежно від їхнього етнічного, конфесійного та соціального походження. Певною мірою можемо вважати, що освічені австрійські монархи Йосиф II і Франц I Габсбурги своїми реформами впроваджували юридичні норми правової держави. Скасування станових і корпоративних привілеїв сприяло встановленню державного контролю за всіма сферами суспільного та економічного життя. Формування в правовому просторі галицьких земель монархії Габсбургів загальної та рівнозначної для всіх законності сприяло стабілізації політичного і соціально-економічного життя коронного краю, що унеможливлювало повернення до режиму сваволі польської шляхетської олігархії, що існувало до 1772 р.

1. Arneth A. Maria Theresia's letzte Regierungszeit 1763–1789 / A. Arneth. – Wien: Kaiserliche Akademie der Wissenschaften in Wien. Historische Kommission, 1879. – B. 10. – 680 s.

2. Митрофанов П. Политическая деятельность императора Иосифа II. Её сторонники и противники / П. Митрофанов // Записки историко-филологического факультета Императорского Санкт-Петербургского университета. – СПб., 1907. – Ч. 83. – 460 с.

3. Finkel L. Historya Uniwersytetu Lwowskiego / L. Finkel, S. Starzyński. – Lwów: Nakład Uniwersytetu, 1894. – T. 1. – 793 s.

4. Франко І. Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині / І. Франко // Зібрання творів у 50-ти томах; під ред. А. Санцевич, В. Сарбея. – К., 1986. – Т. 47. – С. 18–115.
5. Krętosz J. Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu, 1772–1815 / J. Krętosz. – Katowice: Uniwersytet katolicki, 1996. – 270 s.
6. Galicja od pierwszego rozbioru do Wiosny Ludów. 1772–1848: Wybór tekstów / opr. M. Tyrowicz. – Warszawa, Kraków; Wrocław: PWN, 1956. – 334 s.
7. Edikta et mandata universalia Regnis Galicie et Lodomerie promulgata. Rozkazy i ustawy powszechne Królestwom Galicji i Lodomerii ogłoszone. Leopoli, 1802. – Т. 7. – R. 40. – 74 s.
8. Pelesz J. Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche mit Rom von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart / J. Pelesz. – Wien-Würzburg: Verlag v. Friedrich Tempsky, 1881. – B. 2. – 905 s.
9. Kasperek J. R. Zbiór ustaw, przepisów, instrukcji administracyjnych w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim obowiązujących... / J. R. Kasperek. – Lwów, 1884–1889. – Т. 1–6.
10. Biegelmeier L. Ustawy dla posiadaczy dóbr ziemskich w Galicji w względzie politycznym, sądowniczym i finansowym potrzebne / L. Biegelmeier. – Lwów, 1858. – 620 s.
11. Edicta et mandata universalia Regnis Galicie et Lodomerie... – Lemberg, 1782. – 94 s.
12. Привілеї міста Львова (XIV–XVIII ст.) / упор. М. Капраль, Р. Шуст, Я. Дашкевич. – Львів: Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського. – 640 с.
13. Memoriał Antoniego hr. Pergena, pierwszego gubernatora Galicji, i stanie kraju / opr. L. Finkl // Kwartalnik Historyczny. – Lwów, 1900. – R. 14. – S. 31–40.
14. Гайндль В. Модернізація та теорії модернізації: приклад габсбурзької бюрократії / В. Гайндль // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1. – С. 89–100.

Мелех Л. В. Некоторые аспекты развития законности в Галичине во второй половине XVIII – первой половине XIX в.в.

Временные рамки исследования охватывают период становления австрийской власти в Галичине второй половины XVIII – первой половины XIX в. в. Сделан акцент на изменениях нормативно-правовой базы и процессах реализации правовых норм во время т. н. «Йосифинских реформ» и в первые несколько десятилетий постреформенного периода в сфере общественно-политической, общественно-экономической и церковной жизни галицких земель империи Габсбургов. Отмена сословных и корпоративных привилегий, установление четких норм юридической ответственности стало предпосылкой к дальнейшим процессам национального возрождения в Галиции, которое активизировалось после «Весны народов» 1848 г.

Ключевые слова: законность, абсолютизм, просвещенная монархия, Королевство Галиции и Лодомерии, законодательные акты, патент, кодекс.

Melech L. V. Some aspects of the development of law in Galicia in the second half of the XVIII – first half XIX century

The legality during the formation of the Austrian government in Galicia in the second half XVIII-first half XIX century is considered. Attention is focused on the changes in the regulatory framework and implementation process of law during the so-called «Emperor Joseph reforms» and the first few decades of postreform period in the socio-political, socio-economic and religious spheres of Galician lands of the Habsburg Empire. Cancellation of class and corporate privileges, establishing clear rules of legal liability was a prerequisite for further processes of national revival in Galicia, which intensified after the «Spring of Nations» in 1848.

The historical aspect of the development of law and legal norms is a challenging and interesting problem. The formation and development of the law in its historical perspective is important issue in the history of law and state institutions of various historical periods of national and world history. An important aspect of this problem is the development of legal provisions during transition periods when foreign pressure (at least – internal) circumstances – wars, diplomatic, international agreements, mass uprisings have changed the political system and powerful institutions on various areas. Establishing the civil society, democratic state and other European legal ideas requires an examination and consideration of appropriate historical framework of both national and international experience. It is in the Ukrainian lands within the monarchy of Habsburg Austria from the second half of the eighteenth century. After the previous 9 centuries action personal rights (if the wrongful acts committed by man was responsible according to their own social class, ethnic, religious or gender), and four centuries of domination of unrestricted privileges in their noble oligarchy implemented policy of enlightened absolutism of Austrian monarchs. Apart from Galicia, the first inhabitants of other lands of the Austrian Empire were able to live under the rule of law that guarantees its citizens not only protection in all spheres of life and their natural rights, but also equally responsible before the law. Before modern Ukraine as a problem of development of the democratic state, where, besides the democratic rights and freedoms, the rule of law problem exists. This, in turn, determines the urgency and importance of the chosen research topic.

The theoretical basis for the study were published assembly materials and labor Ukrainian, Polish and Austrian historians and historians of law: I. Frank, I. Krevetskoho, K. Studynsky, Ya. Dashkevycha, F. Stebliya, O. Kupchynskoho, M. Herasymenko G. Petrishin, M. Wise, O. Arkushi, W. Kulczycki, I. Kolodyazhna, I. Nastasyaka, V. Nykyforaka, V. Lozinskoho, L. Finkyelya, T. Shnyur-Peplovskoho, A. Baltsera, V. Tokarzha, Boris Pavlovsky, P. Styebelskoho, S. Goshovsky, T. Rutovskoho, M. Tirovicha, S. Krytsinskoho, T. Tsehlyelskoho, J. Hlyebovchika, J. Krentosha, E. Rittnera, G. von Tsvidinek-Zyudenhorsta and others.

Key words: rule of law, absolutism, enlightened monarchy, the Kingdom of Galicia and Volodymyriya, legislation, patent, code.

Стаття надійшла 10 листопада 2014 р.